

RAAD VAN BEHEER
HOUDEN VAN HONDEN

Commissie Gezondheid adviseert de Raad van Beheer Onafhankelijk advies gericht op gezonde rashonden

De Commissie Gezondheid adviseert de Raad van Beheer over de gezondheid en genetische diversiteit van hondenpopulaties, screening en preventie, klinisch/diagnostische tests van belang bij het fokbeleid en de signalering van (genetische) problemen binnen een ras. De commissie bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen: drs. Monique Megens, dr. Jenny Buijtels en dr. ir. Pieter Oliehoek. In dit artikel stellen wij hen aan u voor.

Monique Megens: 'Gezondheid met stip bovenaan'

Dierenarts-bestuurder Monique Megens is sinds februari 2020 operationeel directeur van het *International Partnership For Dogs* (IPFD). De IPFD is een internationale, a-politieke organisatie die informatie aangaande tal van gezondheid- en welzijnsproblemen bij honden online deelt via www.dogwellnet.com en de partijen in de hondenwereld samenbrengt om gezondheid en welzijn van honden te bevorderen. Aangesloten organisaties, zoals de Raad van Beheer, delen via IPFD hun kennis en inzicht op het gebied van gezondheid en welzijn. Monique studeerde in 1998 af als dierenarts en had van 2002 tot 2008 haar eigen praktijk. Daarna werkte ze onder meer als projectmanager/consultant, en als bestuurder bij de *Federation of Companion Animal Veterinary Associations* (FECAVA) met meer dan 25.000 leden in zo'n veertig Europese landen. FECAVA wil de veterinaire zorg voor huisdieren verbeteren door professionele ontwikkeling, problemen met gezelschapsdieren op Europees niveau aan te kaarten en samen te werken met andere Europese veterinaire organisaties en belanghebbenden.

Ben jij een hondenmens?

'Jazeker, ik kan me geen leven zonder hond voorstellen. Mijn grote liefde is de Duitse Herdershond. Momenteel hebben we een 7-jarig teefje met de naam Skippy, ik sta met haar op de foto. We hebben haar bewust uit een werkhon-

denlijn gekozen, omdat we een hond zonder al te veel gezondheidsproblemen wilden. Geen hond voor beginners dus, een eigenzinnige hond die een stevige baas nodig heeft. Voor ons is ze een hele fijne familiehond.'

Wat is jouw motivatie om in de Commissie Gezondheid te stappen?

'Er zijn zo veel gezondheidsproblemen bij honden, daar moet simpelweg iets aan worden gedaan en daar zet ik me graag voor in. We moeten werken aan een verantwoorde fokkerij, waarin gezondheid met stip bovenaan staat. Dat kan heel goed in de overzichtelijke wereld van de stamboomhondenfokkerij. Daar kan de Raad van Beheer in samenwerking met de rasverenigingen regels voor maken, waar iedereen zich goed aan houdt. Einddoel is dat je als consument ziet dat er voor een stamboomhond alles aan is gedaan om die zo gezond en sociaal mogelijk te fokken, zodat een stamboekhond staat voor kwaliteit.'

'Een hond die op een show tot beste hond wordt uitgeroepen, moet ook een gezonde hond zijn'

Wat wil je bereiken?

'Dat gezondheid en welzijn echt op de eerste plaats komen. Helemaal is dat nog niet overal het geval. Wat mij betreft moet een hond die op een show tot beste hond wordt uitgeroepen, ook een gezonde hond zijn. Dat klinkt logisch, maar de realiteit is anders. Denk ik aan 'mijn' ras de Duitse Herder, dan zie ik dat het schoonheidsideaal van de aflopende achterhand bij showhonden een groot gezondheidsrisico in zich draagt. Bijzondere uiterlijke kenmerken mogen wat mij betreft alleen als ze de gezondheid niet schaden.'

Hoe komt een advies van de commissie tot stand?

'De Raad van Beheer vraagt ons om een advies op een bepaald terrein. Dan buigen wij ons er vanuit onze diverse deskundigheden over en proberen intern tot consensus te komen. Is er expertise nodig die we niet zelf in huis hebben, dan hebben wij alle drie een geweldig netwerk van experts die we kunnen raadplegen. Zo heb ik via de IPFD een groot internationaal netwerk dat ik kan aanspreken. Moeten we te vaak voor een bepaald onderwerp naar een externe expert stappen, dan kun je je uiteraard afvragen of er voor die expertise een vast lid binnen de commissie zou moeten komen. Dat is nog niet het geval.'

Hoe is de samenwerking met de Raad van Beheer?

'Die is tot nog toe uitstekend. We bespreken zaken met Gabri Kolster, gedelegeerde van het bestuur, en beleidsmedewerker en dierenarts Laura Roest. Zij zijn beiden goed ingevoerd en weten prima hoe een advies binnen de organisatie begeleid moet worden.'

Pieter Oliehoek: 'Maximaal gebruik maken van diversiteit in een ras'

Populatiegeneticus Pieter Oliehoek is eigenaar/directeur van Dogs Global (www.dogsglobal.com), een bedrijf dat de gezondheid van honden wil verbeteren door online kennis en informatie te delen. Pieter studeerde biologie in Wageningen, waar hij de genetica van de hond onderzocht - met name de wereldwijde populatie van de IJslandse Hond. Na deze studie werkte hij enkele jaren bij een ICT-bedrijf, waar hij zijn programmeer- en webbouwvaardigheden ontwikkelde. Zijn passie voor het behoud van rassen dreef hem terug naar Wageningen om daar promotieonderzoek te doen naar het behoud van genetische diversiteit van zeldzame huisdierrassen en bedreigde diersoorten in gevangenschap. In 2009 promoveerde hij op dit onderwerp en werd hij betrokken bij projecten bij dierentuinen waar hij de theorie van genetica toepaste op de dagelijkse praktijk. *Mean Kinship*, dat in dierentuinen wordt gebruikt om te fokken voor genetische diversiteit, werd door hem geïntroduceerd en toepasbaar gemaakt voor de hondenwereld.

Kun je iets meer vertellen over jouw specialisme?

'Ik 'sleutel' aan kleine dierpopulaties, zoek uit hoe je maximaal gebruik kunt maken van de diversiteit binnen zo'n kleine populatie. Voor bedreigde

Lees verder op p.42

Vervolg Pieter Oliehoek

diersoorten zijn er vaak al protocollen om te fokken, zoals “Mean Kinship”. Die protocollen verbeter ik om nog meer diversiteit te behouden. Twintig jaar geleden heb ik Mean Kinship ook bij hondenpopulaties geïntroduceerd. Dit soort tools geven soms aan dat een bepaalde hond voor de fok moet worden overgeslagen, omdat hij als nakomeling van veel gebruikte fokdieren genetisch niet veel toevoegt aan de populatie. Voor diversiteit heb je nakomelingen van weinig gebruikte honden nodig. Niet alle fokkers staan ervoor open, maar als een fokker op zoek is naar honden voor de fok dan wijs ik hem of haar op dieren die beter zijn voor de populatie. Zo kan de inteelt zelfs omlaag in plaats van omhoog.’

‘Ik moet vaak ‘vechten’ tegen misverstanden over hoe je gezondheid op populatieniveau moet regelen’

Wat heb jij met honden?

‘Vroeger had ik IJslandse honden, nu heb ik een Canadese Eskimohond: Tornaq, wat god van de ijsberen betekent. Van oudsher waren het sledehonden van de Inuit, grote sterke dieren die een hele vracht kunnen trekken. Hij lijkt op de Alaskan Malamute, maar hij is nóg meer een werkhond. Van oudsher werd hij ingezet om huisraad en mensen te vervoeren bij verhuizing van de stam. Je ziet het ook aan zijn gang, met achterpoten soms ver uit elkaar, als een echte ‘patser’! Het is een zeldzaam ras, de populatie telt wereldwijd zo’n 300 dieren. Als populatiegeneticus jeuken mijn handen om ook deze populatie aan te pakken. Ik bereid dat nu voor met een aantal fokkers.’

Waarom ben jij in de Commissie Gezondheid gestapt?

‘Ik hoop meer begrip en bewustzijn te kweken voor populatiegenetica en wat die voor de gezondheid van een populatie kan doen. Ik moet vaak ‘vechten’ tegen misverstanden over hoe je gezondheid op populatieniveau moet regelen. Alleen al omdat deze aanpak haaks staat op de manier waarop de meeste fokkers werken: een hond die helemaal voldoet aan de raskenmerken en gezondheidscriteria, dat is een goede fokhond. Maar ik kan een genetische fokwaardeschatting maken die aangeeft dat een hond die er minder geschikt uitziet, soms een betere bijdrage kan leveren aan het ras. Je fokt dan bepaalde aandoeningen sneller uit het ras, in plaats van aan symptoombestrijding te doen. Binnen de gezondheidscommissie, waar ik met twee dierenartsen in zit, kan ik dergelijke zaken beter bespreekbaar maken en zo tot een uitgewogen beleid komen.’

Heb je er vertrouwen in dat je serieus genomen wordt?

‘Onze adviezen zijn niet primair kynologisch en kunnen strijd opleveren met de achterban, dat begrijp ik heel goed. Niet alle adviezen zullen daarom een-op-een overgenomen worden, maar ik verwacht wel dat ze ter harte worden genomen. In de hondenwereld kom je ook bij experts verschillende zienswijzen tegen, dat maakt het heel lastig.’

Hebben jullie daar een katalyserende rol in als commissie?

‘We zijn net begonnen, maar wellicht kunnen wij de verschillende zienswijzen aan elkaar knopen. Wij vertegenwoordigen immers ook verschillende expertises, waardoor er accentverschillen zijn, maar uiteindelijk komen we steeds tot consensus. Voor de Raad is het fijn dat het advies uit één bron komt die verschillende zienswijzen in zich heeft – dat verhoogt de kans op acceptatie. We werken prettig samen, het klikt goed met elkaar en met de Raad van Beheer. We zijn onafhankelijk en kunnen roepen wat we willen. Vervolgens is het aan de Raad om daar een beslissing op te formuleren.’

Jenny Buijtsels:

‘Ik gun iedereen een gezonde hond’

Specialist interne geneeskunde dr. Jenny Buijtsels werkt in het dagelijks leven als internist bij De Tweede Lijn in Zwolle. Ook is zij mededirecteur van Vetami, dat zich richt op nascholingen van dierenartsen en paraveterinair en op het verlenen van digitale consulten voor dierenartsen en eigenaren. In 2006 werd zij Europees erkend internist en in

2011 promoveerde zij op hormoonstoornissen door eierstokproblemen bij honden. Jenny was ruim 15 jaar – tot 2017 – werkzaam als internist en opleider van dierenartsen en specialisten aan de Faculteit Diergeneeskunde in Utrecht. Ze heeft in meerdere besturen gezeten, waaronder zes jaar bij de Groep Geneeskunde van Gezelschapsdieren

van de KNMvD. Het delen van kennis met dierenartsen, paraveterinair en eigenaren vindt zij belangrijk. Om deze reden is ze lange tijd de vaste dierenarts bij het TV-programma *Tijd voor Max* geweest, schreef ze blogs en deelde kennis via haar Facebookpagina.

Wat heb jij met honden?

'Veel! Momenteel heb ik een Hollandse Smoushond, Charlie. Daarvóór heb ik twee Golden Retrievers gehad uit jachtlijnen. Daar heb ik veel mee gesport voordat de kinderen kwamen. Fijn om te trainen met je hond, elkaar met kleine gebaren feilloos te begrijpen, een mooie match te maken met elkaar. Een Smoushond is weer een heel andere hond, een stuk eigenzinniger. 's Ochtends vroeg ga ik met hem hardlopen, dan kan hij vrijwel altijd ongelijnd mee. Maar als hij een kat of een konijn ziet, gaat hij 'uit de hand' zoals dat zo mooi heet. Niet iets waar ik trots op ben, dat heeft nog extra aandacht nodig!'

Is het een ras dat gezondheidsproblemen kent?

'Niet dat ik weet. Bij de Hollandse Smoushond willen ze de genenpool groot houden, wat betekent dat in principe met iedere hond gefokt moet worden, mits je dier gezond is uiteraard en geen problemen heeft gehad. Het is bij uitstek géén commerciële fokkerij: lange wachttijden, geen idiote prijzen, alles is gericht op behoud van een gezond ras. Wil je een Smoushond, dan moet je dus echt liefhebber zijn!'

'Niets is zo vervelend als mensen die zich nergens van bewust zijn te moeten melden dat het een probleem is van het ras'

Waarom ben jij in de Commissie Gezondheid gestapt?

'Ik gun iedereen een gezonde hond die zonder problemen oud wordt. En niet dat bij de geboorte al bepaald is dat de kans op problemen erg groot is. Dat is mijn sterkste drijfveer. Als internist krijg ik bijna uitsluitend te maken met zieke dieren. Mensen komen bij mij omdat ze er alles aan willen doen om hun dier gezond te maken. Niets is zo vervelend als mensen die zich nergens van bewust zijn te moeten melden dat het een probleem is van het ras. Zo triest, voor mens en hond. Daar wil ik iets aan doen en via de commissie kan dat hopelijk. Als je *evidence-based* adviezen kunt geven om dit beter te maken en de kynologie staat ervoor open, dan kunnen we ver komen. Het is een illusie om te willen dat er uitsluitend gezonde dieren geboren worden, maar we kunnen er wel naar streven.'

Wat wil je bereiken?

'Ik vind het belangrijk dat wetenschappelijke feiten de doorslag geven. Daarom moeten onze adviezen zo veel mogelijk gebaseerd zijn op wetenschappelijk bewijs. Iedereen wil het beste voor zijn ras, maar je hoort nog te vaak dat mensen de kop in het zand steken voor problemen binnen hun ras. Dat is heel jammer, want het gevolg is behalve mensen- en dierenleed een slecht imago van de rashond. Vanuit de commissie kunnen we hopelijk bijdragen aan een andere mentaliteit binnen de kynologie.'

Gaat dat lukken?

'Voor de Raad van Beheer is het natuurlijk lastig dat je niemand tot iets kunt verplichten. Het sterkste argument dat we nu kunnen inbrengen is dat fokkers van stamboomhonden, de groep die de Raad van Beheer kan monitoren, meegaan in maatregelen om genetische aandoeningen uit te bannen en zo een voorbeeldfunctie willen vervullen. Dat ze laten zien dat er alles aan te doen om gezonde dieren te fokken en dat je daar als consument op kunt vertrouwen. Dan heb je als fokker van stamboomhonden een sterk merk.' ■